

Brussel, 25 juni 2020

Studie Lokale Financiën 2020 Belfius

Hoe laat Covid-19 zich voelen in de gezondheid van lokale financiën? Gemeentebesturen hebben sterke hefboomen in handen voor relance economie

Steden en gemeenten hebben bewogen maanden achter de rug, pal in de frontlinie van een van de grootste crisissen uit de recente geschiedenis. Het mondkapje moet zowat hét symbool zijn van de nauwe band tussen lokale besturen en hun burgers. Als eerste aanspreekpunt stonden en staan lokale besturen klaar om hun inwoners tegen Covid-19 te beschermen. De gemeenten verzorgen eerstelijns hulp door hun sleutelrol in zowel gezondheidszorg (via rusthuizen en algemene ziekenhuizen) als bescherming (hulpverleningszones en politiezones). Wordt er wel voldoende stilgestaan bij de verantwoordelijkheden die lokale besturen op zich nemen bij zulke uitzonderlijke gebeurtenissen?

Ze zetten zich schrap om hun burgers en bedrijven door deze moeilijke periode te loodsen, maar ontsnappen zelf niet aan de gevolgen, in de eerste plaats voor hun exploitatie-uitgaven en ontvangsten 2020. Al zal de gezondheids crisis over het algemeen minder te voelen zijn in de gemeentefinanciën, omdat lokale besturen minder vatbaar zijn voor conjunctuurschokken dan andere overheden.

Later in deze legislatuur komt de kwestie van de pensioenkost van de statutaire ambtenaren en de hogere druk op de OCMW's zeker weer op tafel, en is het nog maar de vraag in hoeverre de ambitieuze en noodzakelijk geachte investeringsplannen uitgevoerd zullen worden. Een hertekening van de meerjarenplannen lijkt onafwendbaar. Gemeentebesturen hebben hiermee in elk geval sterke hefboomen in handen voor een relance van de economie

Welke impact voor de steden en gemeenten?

Met wat we nu weten – in juni 2020 – ziet het er naar uit dat de Brusselse gemeenten op korte termijn verliezen zullen lijden door de schok van de crisis op te vangen, door de onverwachte exploitatie-uitgaven en het mislopen van ontvangsten. Wanneer we de impact berekenen van wat we een gematigd scenario noemen, d.i. de maanden van lockdown zoals we ze kenden, zou het tekort eigen dienstjaar op de begroting verder dalen met 45 miljoen EUR. Wanneer we een strenger scenario berekenen, d.i. een verlenging van de impact in de maanden na de lockdown, dan kan de impact voor de gemeenten in 2020 oplopen tot een 100 miljoen EUR groter tekort.

De gevolgen van Covid-19 zien we echter in 2 fasen, naast de impact in 2020 is er ook de impact de komende jaren. En niet alleen Covid-19 weegt op de middellange termijn en dus op de meerjarenprognoses. Ook de pensioenboemerang, die in onze vorige studie Lokale Financiën onder de aandacht kwam, komt in deze legislatuur nog in alle hevigheid op de meerderheid van de besturen af. Net nu de crisis de groei van de inkomsten vertraagt.

Ambities ondersteunen

Lokale besturen hebben vele hefboomen in handen om hun burgers en bedrijven door deze moeilijke periode te loodsen. Dit zal ook nodig zijn. Want we weten ondertussen dat Covid-19 het dagelijkse leven en onze economie langer zal treffen dan eerst gedacht.

Dirk Gyselinck, lid van van het directiecomité van Belfius, onderstreept dit verder: “In ongeziene omstandigheden vertolken lokale besturen een sleutelrol om hun burgers en lokale handelaars door de crisis te loodsen. Een tomeloze inzet die onze bewondering verdient. Uit de resultaten van de studie Lokale Financiën blijkt dat lokale besturen minder impact zullen voelen van de gezondheids crisis op hun financiën omdat het lokale niveau minder vatbaar is voor conjunctuurschokken dan andere beleidsniveaus. Meer dan ooit kunnen lokale besturen voor hun herstelplan op onze steun en advies rekenen. Als partner van de publieke sector staan onze teams aan hun zijde met 1 doel: ‘meaningful en inspiring’ zijn voor een gezond België met een gezonde economie!”

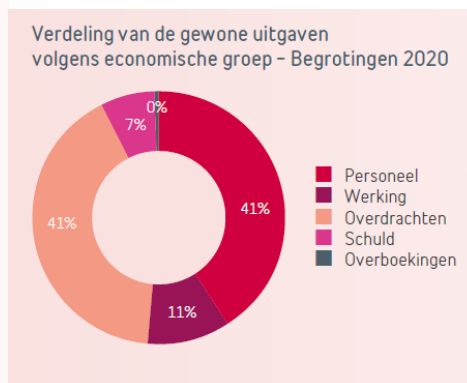
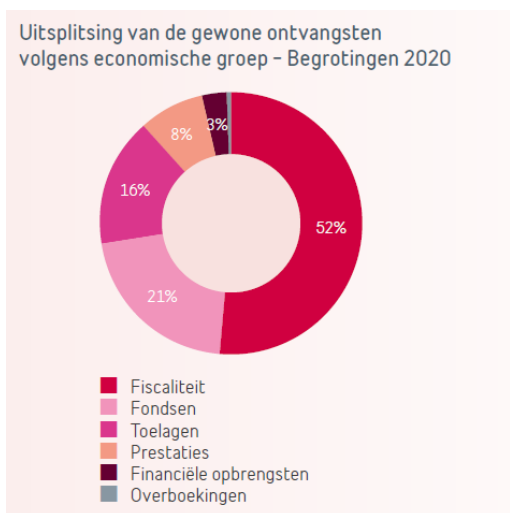

Het financiële plaatje in detail

Financiële situatie van 2020 zoals voorzien in de initiële gemeentebegrotingen, en geschatte impact van Covid-19

Kort overzicht voorziene begroting 2020

- **Gewone ontvangsten:** Volgens de begrotingen van 2020 van de Brusselse gemeenten worden de gewone uitgaven becijferd op 2,5 miljard euro, een toename van 3,3% in vergelijking met 2019. De fiscaliteit levert meer dan de helft van de gewone ontvangsten op, terwijl het Gemeentefonds hier iets meer dan een vijfde voor zijn rekening neemt.
- **Gewone uitgaven:** Volgens de begrotingen 2020 komen de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten uit op 2,5 miljard euro of 2.038 euro per inwoner. Daarmee tekenen ze t.o.v. 2019 een stijging van 3,7% op. De personeelsuitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijzend personeel) nemen gemiddeld 42% van de totale uitgaven voor hun rekening tegenover 36% voor de overdrachten (OCMW, politiezone...).
- **Financieel evenwicht:** De Brusselse gemeenten tekenen voor het eigen dienstjaar 2019 een tekort op van 2,5 miljoen euro. Echter, voor het algemeen totaal (d.w.z. eveneens rekening houdend met de resultaten van voorgaande dienstjaren en met de overboekingen), tekenen de Brusselse gemeenten een overschot op van bijna 200 miljoen euro of ongeveer 7,5% van hun gewone ontvangsten. Zowel in 2019 als in 2020 is er een evenwicht op de begroting voor het algemeen totaal.

Impact van Covid-19 op de inkomsten en uitgaven 2020.

Tegen een achtergrond van de covid-19 crisis, haalden de gemeenten alles uit de kast om hun inwoners en verenigingen te ondersteunen. De impact van deze maatregelen becijferen is geen eenzijdig verhaal: er waren extra uitgaven en minder inkomsten, maar ook minder uitgaven zoals bijvoorbeeld minder energiekosten omdat gebouwen gesloten bleven. Voor de inkomsten is er in het gematigd scenario een

impact van -38,3 miljoen EUR en in het strenge scenario -78,2 miljoen EUR. Het effect op de uitgaven is iets beperkter door de verschillende mindere uitgaven. In het gematigd scenario gaat het om een impact van +8,3 miljoen EUR aan uitgaven en in het strenge scenario +19,8 miljoen EUR.

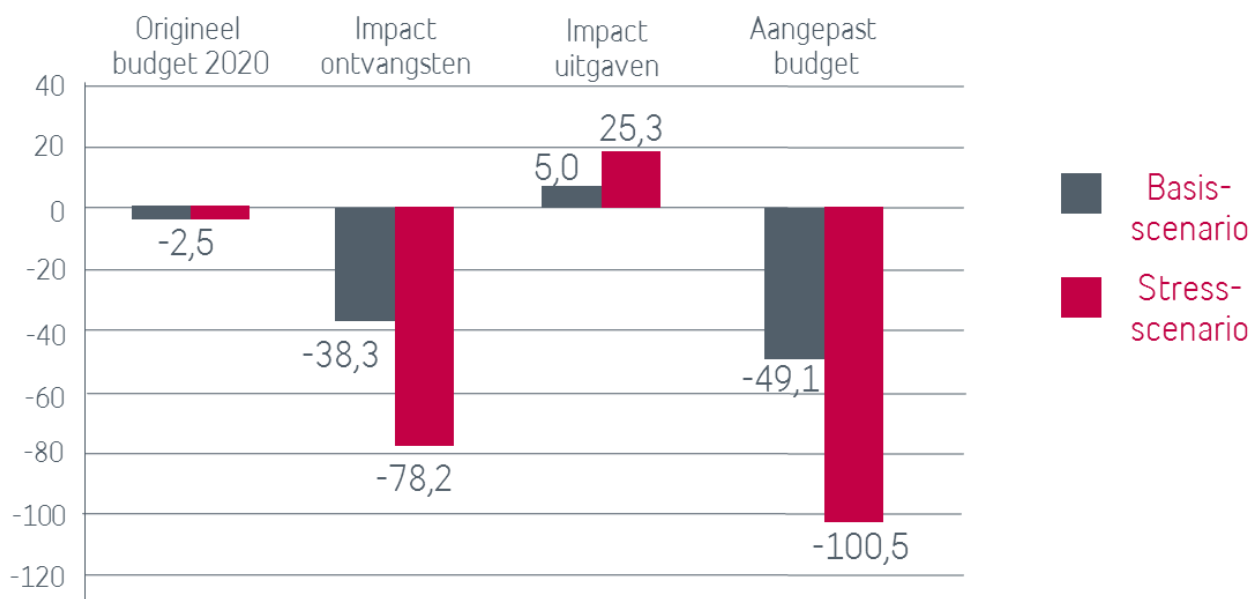
De totale impact op de inkomsten en de uitgaven wordt hieronder schematisch weergegeven:

Om het financieel plaatje voor lokale besturen voor een deel te compenseren, voorzagen de Brusselse en federale overheid reeds verscheidene steunmaatregelen.

Is een budgettair evenwicht haalbaar in 2020? JA

Door de impact op de gemeenteontvangsten en -uitgaven op te tellen, kunnen we de impact op de begrotingssaldi evalueren. Gaan we uit van een heel licht tekort van 2,5 miljoen euro voor het eigen dienstjaar ten opzichte van de initiële begroting voor 2020, dan zullen de begrotingsaanpassingen afhankelijk van het scenario door de crisis een daling in het saldo optekenen van ongeveer 45 tot 100 miljoen euro (of 1,9% tot 4,0% van de totale begroting). In het meest ongunstige scenario bedraagt het negatieve saldo van alle Brusselse gemeenten samen ongeveer 106 miljoen euro (ceteris paribus). Merk op dat de Brusselse gemeenten over een overgedragen overschot van de voorgaande dienstjaren van iets meer dan 200 miljoen euro beschikken, waardoor het algemeen evenwicht behouden blijft.

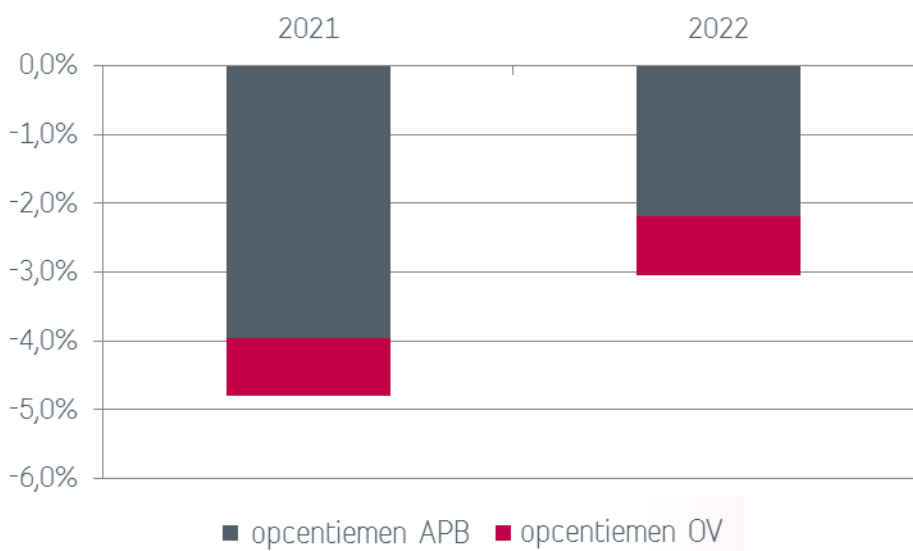
Komende jaren 2021-2025 zal de impact van Covid-19 nog voelbaar blijven

De begrotingen zullen de impact voelen van de lagere fiscale ontvangsten, tegelijk met een stijging van de sociale uitgaven. Dit kan gevolgen hebben voor de geplande investeringen en ook voor de betaalbaarheid van de pensioenen, welke reeds onder druk stond.

Fiscale inkomsten onder druk

Gemeenten zullen de trend van de fiscale ontvangsten bijstellen in hun meerjarenplannen. Er waren al de lagere eigen lokale belastingen en taksen die gemeenten verlaagden om de lokale economie te ondersteunen in 2020 (minstens -27 miljoen euro minder belastingontvangsten in 2020), de economische weerslag op de inkomens van 2020 volgt pas de komende jaren.

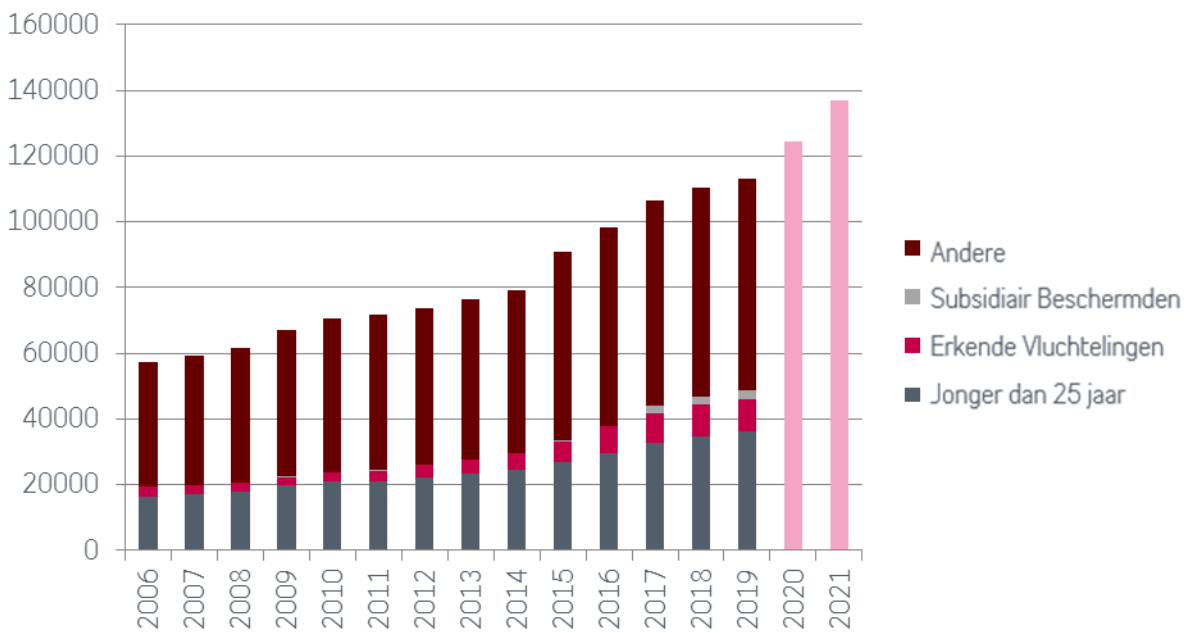
Na 2020 zal de crisis vooral de daling doorwegen van de belastbare grondslag (van de aanvullende belastingen op de personenbelasting (APB) en van de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)). Rekening houdend met de termijn voor inkohiering en de doorstorting aan de gemeenten kunnen de verliezen in 2021 op 9 tot 16 miljoen euro uitkomen (afhankelijk van de mate waarin het in 2020 vastgestelde bbp afneemt) en op 6 tot 11,5 miljoen euro in 2022.

Meer sociale uitgaven

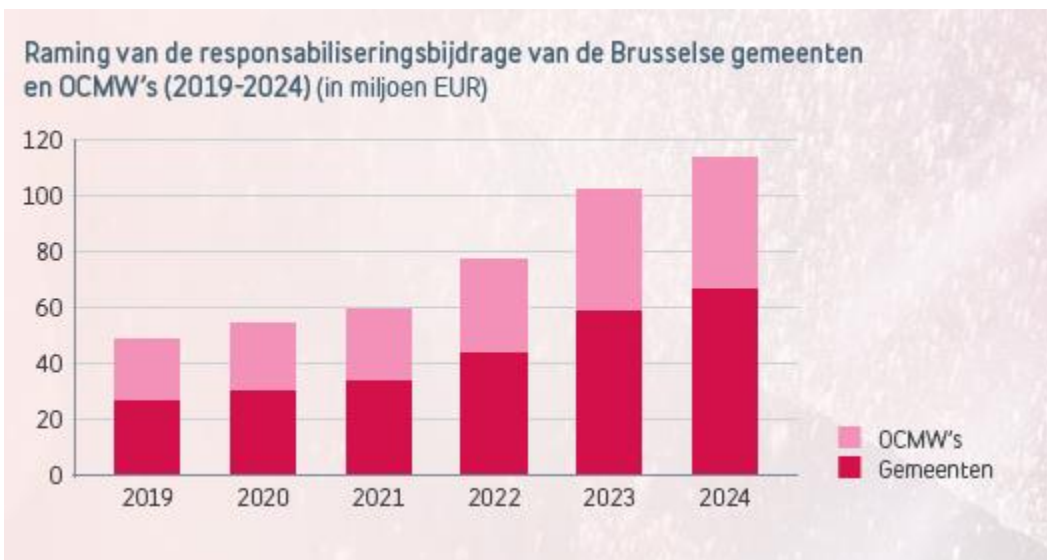
Bovenop de lagere fiscale ontvangsten, kunnen de gemeenten hogere sociale uitgaven verwachten. De OCMW's zien door de Covid-19-crisis immers meer nieuwe aanvragen binnenkomen voor steun. Inwoners die een deel van hun inkomen verloren zijn en hun huur, dagelijkse kosten of medische kosten niet meer kunnen dragen, kloppen aan bij de sociale dienst. De federale overheid kent wel een toelage van 3,7 miljoen euro toe aan de Brusselse OCMW's ter extra ondersteuning. Met compensaties van de federale overheid wordt de impact van deze uitgaven wel gedempt in 2020, maar het is niet zeker dat dit de komende jaren zo zal blijven. We gaan in onze berekening uit van een stijging van 10% per jaar aan bijkomende hulpaanvragen.

Nog steeds een pensioenproblematiek

Terwijl Covid-19 misschien ooit zal verdwijnen, doet het kostenplaatje voor de pensioenen van het vastbenoemd personeel dat voorlopig niet. De responsabiliseringsbijdrage loopt sterk op en neemt een steeds groter deel van het budget in en zal maar liefst verdubbelen tegen 2024: van 30 tot bijna 70 miljoen voor de Brusselse gemeenten.

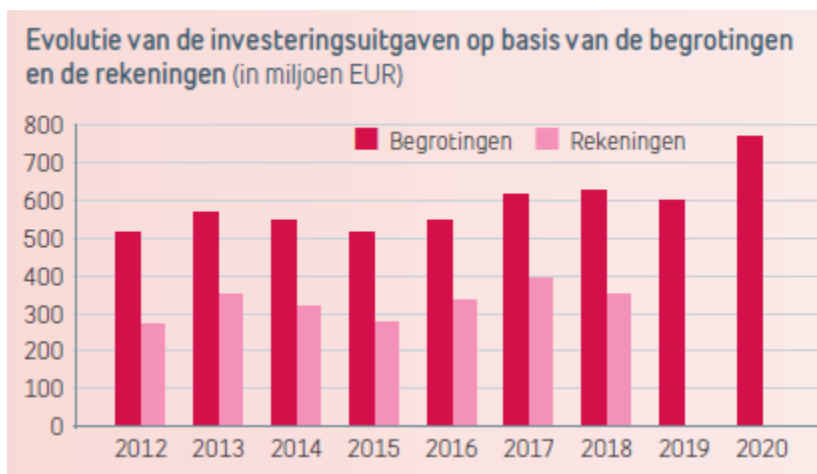
Mogelijke impact op investeringen

Hoewel de investeringen de voorbije jaren nagenoeg op hetzelfde hoge peil zijn gebleven (met name om in te gaan op de vraag naar collectieve voorzieningen door de sterke bevolkingstoename in het Gewest), bereiken de investeringsprojecten van de Brusselse gemeenten in 2020 het hoogste niveau van het voorbije decennium. De voornaamste investeringsdomeinen van Brusselse gemeenten zijn algemeen bestuur

(administratieve gebouwen), onderwijs (schoolgebouwen), stedelijke ontwikkeling en in mindere mate het wegennet.

Door de lockdownperiode vertraagt vast en zeker de uitvoering van bepaalde investeringsprojecten (tijdelijke stopzetting van de activiteit van bouwondernemingen, vertraagde levering van materialen, vertraging van de openbare aanbestedingsprocedures enz.). Het is mogelijk dat op middellange termijn een aantal gemeenten beslist om bepaalde investeringsprojecten uit te stellen, als gevolg van de onzekerheid rond de gezondheids crisis en hun minder gunstige financiële situatie.

Met deze denkoefening is het geenszins onze bedoeling de toekomst te willen voorspellen of volledig te zijn. Wij willen de gemeentebestuurders een kader aanreiken om over de vele uitdagingen na te denken die op de gemeenten afkomen. De financiële analyse die Belfius Bank aanreikt past binnen ons beleid om de besturen te ondersteunen.

Bovenop deze studie biedt Belfius nog tools die de gemeenten kunnen helpen. Allereerst is er Symia, de tool voor simulatie van het meerjarenplan waarmee de gemeenten hun financiële situatie kunnen blijven opvolgen. En om steden en gemeenten te helpen de lokale economie nieuw leven in te blazen, lanceerden Belfius en The Studio bovendien Cirklo, een kant-en-klaar vouchersysteem voor lokale waardebonnen.

Perscontact

Ulrike Pommée

Ulrike.pommee@belfius.be / press@belfius.be

02 222 02 57

www.belfius.be

